

กระบวนทรรศน์ทางปรัชญาในหนังสือ การปะทะทางอารยธรรม และการจัดระเบียบโลกใหม่ของแซมมวอล ฮันทิงตัน และความเหมาะสมสำหรับสันติภาพโลกหลังนวยุค

The Paradigm in the Book The Clash of Civilization and the Remaking of World Order by Samuel Huntington and Its Applicability for World Peace in Postmodern World

ไชยณพล อัคราคุรุเศรษฐ์*
ศาสตราจารย์ กীরติ บุญเจือ ราชบัณฑิต**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพัฒนาการทางอารยธรรม และการปะทะทางอารยธรรมในกระบวนทรรศน์ต่าง ๆ 2) วิเคราะห์การปะทะระหว่างอารยธรรมในโลกปัจจุบันผ่านงานเขียนของแซมมวอล ฮันทิงตันในหนังสือ การปะทะทางอารยธรรมและการจัดระเบียบโลกใหม่ 3) สังเคราะห์แนวทางสร้างสันติภาพโลก ด้วยกระบวนทรรศน์หลังนวยุคสายกลาง ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการวิจัยทางปรัชญาแบบวิภาษวิธี (Dialectic) และการแลกเปลี่ยนวิจารณ์เชิงปรัชญา (Philosophical Discursion) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ แซมมวอล ฮันทิงตันผ่านผลงานเขียนเครื่องมือทางปรัชญาที่ใช้ในการวิจัยคือการวิเคราะห์การสังเคราะห์ และการวิธานทางปรัชญาอย่างเป็นระบบ (Philosophical Systemic Analysis, Synthesis and Application)

ผลการวิจัยพบว่า

1. โลกได้พัฒนากระบวนทรรศน์และความขัดแย้งมา 5 ยุคแล้ว คือ 1) กระบวนทรรศน์ยุคดึกดำบรรพ์ที่มีความขัดแย้งประปรายระหว่างเผ่า 2) กระบวนทรรศน์ยุคโบราณที่มีการต่อสู้กันในทางปรัชญาทั้งในกรีก จีน และอินเดีย 3) กระบวนทรรศน์ยุคกลางที่เกิดสงครามครูเสดเพื่อแย่งดินแดนศักดิ์สิทธิ์ 4) กระบวนทรรศน์นวยุคที่ก่อสงครามล่าอาณานิคม สงครามโลกครั้งที่ 1, 2 และสงครามเย็น 5) กระบวนทรรศน์หลังนวยุคที่มีสงครามกับความยากจนและโรคภัยเพื่อคุณภาพชีวิต และสงครามเรียกร้องความเป็นธรรมนานาชาติ
2. การปะทะทางอารยธรรมเพราะความแตกต่างทางศาสนาที่ฮันทิงตันแนะนำเป็นกระบวนทรรศน์ยุคกลาง ไม่อาจเป็นไปได้เพื่อสันติภาพในโลก

* นักศึกษาหลักสูตรดุสิตบัณฑิต สาขามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

** อาจารย์ที่ปรึกษา

หลังนยุคได้ และคำแนะนำที่ว่าให้ประเทศผู้นำสะสมความแข็งแกร่งทางทหาร การเมือง เศรษฐกิจและการจัดการ เพื่อจะได้เป็นผู้นำอารยธรรมและถ่วงดุลอำนาจกันนั้นเป็นกระบวนทรรศน์นยุค ซึ่งการกระทำดังกล่าวได้ก่อให้เกิดสงครามมากมายไม่อาจเป็นไปได้เพื่อสันติภาพในโลกหลังนยุคได้

3. กระบวนทรรศน์หลังนยุคสายกลางเป็นระบบปัญญาที่มุ่งพัฒนาอารยธรรมแห่งความสุขแท้ให้แก่มนุษย์ด้วยการพัฒนาปัญญา คุณภาพชีวิตที่ดี ระบบที่ชอบธรรม และสันติภาพโลก ดังสูตรนี้ [ความเจริญ = ปัญญา (คุณภาพชีวิต + ระบบอันชอบธรรม + สันติภาพโลก) ^{สุขแท้}] โลกกำลังก้าวเข้าสู่กระบวนทรรศน์ที่ 5 ดังกล่าวนี

คำสำคัญ: การปะทะทางอารยธรรม ระเบียบโลก สันติภาพโลก

Abstract

The purposes of this research were to study 1) The evolution of civilization and conflicts 2) The clash of civilization in the today world through Samuel Huntington's work *The Clash of Civilization and the Remaking of World Order* 3) Peace building strategies with moderate postmodernism. This research was run through qualitative research methodology with the philosophical techniques of dialectics and discursion. Key informant was Samuel Huntington through his work. The research instruments were philosophical systemic analysis, synthesis and application.

The findings were as follow:

1. The world has evolved through five paradigms and conflicts within; they were 1) Primitive paradigm with several conflicts among

tribes 2) Ancient paradigm with fights among philosophical ideologies in Greek, China and India 3) Medieval Paradigm with crusade wars, fights for a holy land 4) Modern paradigm with colonial war, World War 1 & 2 and cold war 5) Postmodern paradigm with war against poverty and disease for improving quality of life, and war against unfair system for international just system.

2. The clash of civilization based on religious differences suggested by Huntington was a medieval paradigm concept, not applicable for world peace in postmodern world. Huntington's suggestion to strengthen military, polity, economy and management in order to lead the world civilization and to balance all powers in order were modern concepts which had already created many wars, not applicable for world peace in postmodern world.

3. The moderate postmodernism was the latest mankind wisdom system aiming to develop civilization of authentic happiness with wisdom development, quality of life, just system and world peace as formulated [Growth = wisdom (QOL + Just System + World Peace) authentic happiness]. The world is developing toward this scenario of postmodern paradigm.

Keywords: Clash of Civilization, World Order, World Peace

บทนำ

ตั้งแต่วัยเยาว์ ผู้วิจัยแสวงหาคำตอบอยู่สองประการคือ 1) อะไรคือที่สุดของทุกสิ่ง และ 2) จะทำให้ประเทศไทยและโลกเจริญอย่างสงบสุขได้อย่างไร

การศึกษาศาสนาต่าง ๆ และปฏิบัติจริงอย่างจริงจังทำให้กระจ่างต่อคำถามแรกพอสมควร จากนั้นก็ไปแสวงหาและศึกษาสารพัดศาสตร์ เพื่อแสวงหาคำตอบต่อคำถามที่สอง ก็ไม่พบความกระจ่าง จนกระทั่งได้วิจัยพัฒนาการแห่งอารยธรรมโลก ความขัดแย้งต่าง ๆ ในโลก และการแก้ปัญหาด้วยการพัฒนากระบวนการทางปรัชญายุคต่อยุค ทำให้ได้คำตอบต่อคำถามที่สองพอสมควร

โลกได้ผ่านความขัดแย้งและความหายนะนานารูปแบบมาครั้งแล้วครั้งเล่า ตั้งแต่ ยุคดึกดำบรรพ์ สูยุคโบราณ ยุคกลาง ยุคใหม่ กระทั่งหลังนวยุค การปะทะระหว่างมนุษยชาติส่วนใหญ่มาจากความขัดแย้งที่ไม่อาจจัดการได้ แท้จริงแล้ว ความขัดแย้งเป็นได้ทั้งปัญหาและโอกาสในการพัฒนา เมื่อมนุษย์ไม่เข้าใจความขัดแย้งและไม่อาจบริหารจัดการได้ ความขัดแย้งก็คือปัญหา เมื่อมนุษย์เข้าใจความขัดแย้งและบริหารจัดการได้ด้วยดี ความขัดแย้งก็คือโอกาสแห่งการพัฒนา การบริหารความขัดแย้งจึงเป็นหน้าที่ของผู้ปกครองและผู้บริหารทั้งหลาย การบริหารความขัดแย้งในระดับโลกคือการจัดระเบียบโลกนั่นเอง มนุษย์ได้สร้างเครื่องมือในการจัดระเบียบโลกใหม่แต่ละครั้งด้วยการพัฒนากระบวนการทางปัญญา (Philosophical Paradigm) ขึ้นมาใหม่เพื่อออกจากปัญหาเดิม และสร้างสรรค์คุณค่าใหม่ที่ดีกว่าคุณค่ารวมของแต่ละยุคเรียกว่าอารยธรรม (Civilization)

ตลอดประวัติศาสตร์ที่โลกพัฒนาอารยธรรมมา ได้เกิดสงครามสลับกับความเจริญครั้งแล้วครั้งเล่าในทุกยุค สงครามที่รุนแรงที่สุดคือสงครามโลกครั้งที่ 1 (1914-1918) และสงครามโลกครั้งที่ 2 (1939-1945) ปี 1996 แซมมวล ฮันติงตัน (Samuel Huntington) ศาสตราจารย์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard University) ได้ตีพิมพ์หนังสือ *การปะทะทางอารยธรรมและการจัดระเบียบโลกใหม่ (The Clash of civilizations and the Remaking of World Order)* ฮันติงตันระบุว่าความ

แตกต่างทางศาสนาทั่วโลกจะนำมาซึ่งการปะทะทางอารยธรรมและนำโลกไปสู่ความหายนะใหญ่ อารยธรรมที่แตกต่างและพร้อมปะทะกันในโลก ประกอบด้วย 1) ตะวันตก 2) ลาตินอเมริกา 3) แอฟริกา 4) อิสลาม 5) จีน 6) ฮินดู 7) ออร์ทอดอกซ์ 8) พุทธ และ 9) ญี่ปุ่น (Huntington: 1996: 26-27) ทางเดียวที่จะป้องกันการปะทะระหว่างอารยธรรมเหล่านี้ได้คือการจัดระเบียบโลกใหม่ด้วยการบริหารความแตกต่างทางวัฒนธรรม

นักวิชาการ นักการศาสนา และผู้กำหนดนโยบายจำนวนมากไม่เห็นด้วยกับฮันติงตัน (Fox, 2005: 428-457) บ้างก็แถลงว่าเส้นแบ่งระหว่างอารยธรรมไม่ได้มีอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริง โลกปัจจุบันไม่ได้แบ่งตามอารยธรรมแล้ว แต่แบ่งตามอุดมคติทางปรัชญา (Berman Paul, 2003) บ้างก็ต่อต้านแนวคิดของฮันติงตันอย่างรุนแรงว่าที่ระบุว่าอิสลามจะเป็นผู้นำในการปะทะทางอารยธรรมเนื่องจากการปลุกเร้าให้มุสลิมหัวรุนแรงตั้งตนเป็นปฏิปักษ์กับอารยธรรมอื่นๆ กลุ่มนี้เรียกหนังสือของฮันติงตันว่าเป็น “การปะทะทางอิทธิพล” (Edward Said, 2004, Nation Website) อย่างไรก็ตาม สหประชาชาติก็ได้เข้ามามีบทบาทโดยประกาศในปี ค.ศ.2001 เป็นปีแห่งการเสวนาระหว่างอารยธรรม (UN Documents, 2000: 1)

11 กันยายน 2001 ผู้ก่อการร้ายขับเครื่องบินพาณิชย์ชนตึกเวิร์ลเทรดและเพนตากอน สหรัฐอเมริกา ผู้บริสุทธิ์กว่า 3,000 คนเสียชีวิต รัฐบาลสหรัฐอเมริกาประกาศสงครามกับผู้ก่อการร้าย และยืนยันว่าทุกประเทศต้องอยู่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จะทำตัวเป็นกลางไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดไม่ได้

หลังการโจมตี นายกรัฐมนตรีอิหร่านโมฮัมหมัด คาตานิ จัดเสวนาระหว่างอารยธรรม และในการประชุมสหประชาชาติครั้งที่ 59 ประธานาธิบดีเม็กซิโก หลุยส์ โรดริเกซ ซาปาเตโร ได้เสนอให้มีความร่วมมือระหว่างอารยธรรมเพื่อสันติภาพระหว่างประเทศ และเรียกร้องให้ลดความขัดแย้งระหว่างอิสลามกับอารยธรรมอื่นๆ (Wikipedia Encyclopedia, 2012a) จากนั้นมา

งานเขียนของฮันท์ทั้งนี้ได้รับการพิจารณาอย่างกว้างขวาง เพราะสิ่งที่ฮันท์หันเหไปเริ่มเป็นจริงขึ้นมา (The New York Times, 2008)

การวิจัยนี้จึงเกิดขึ้น เพื่อหาคำตอบว่า ความแตกต่างทางอารยธรรมจะสร้างสังคมใหญ่ในโลกหรือไม่ และการจัดระเบียบโลกตามความแตกต่างทางวัฒนธรรมจะสร้างสันติภาพโลกได้จริงหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาวิวัฒนาการทางอารยธรรม และ การปะทะทางอารยธรรมผ่านกระบวนการต่าง ๆ
2. เพื่อวิเคราะห์และวิพากษ์ การปะทะระหว่างอารยธรรมในโลกปัจจุบันผ่านงานเขียนของแฮมมิลตันทั้งนี้ในหนังสือ “การปะทะทางอารยธรรมและการจัดระเบียบโลกใหม่”
3. เพื่อวิเคราะห์แนวทางสร้างสันติภาพโลกด้วยกระบวนการหลังนวยุคสายกลาง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพดำเนินการวิจัยแบบวิภาษวิธี (Dialectic) และวิจารณ์ทางปรัชญา (Philosophical Discussion)
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ศาสตราจารย์แฮมมิลตันทั้งนี้ในหนังสือ การปะทะทางอารยธรรมและการจัดระเบียบโลกใหม่ และองค์กรที่เกี่ยวข้อง
3. เครื่องมือทางปรัชญาที่ใช้ในงานวิจัยนี้คือการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิเคราะห์ทางปรัชญาอย่างเป็นระบบ (Philosophical Systemic Analysis, Synthesis and Application)
4. ประมวลเหตุผลทางปรัชญาหลังนวยุคสายกลางเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่สำหรับสันติภาพโลก

สรุปผลการวิจัย

1. โลกได้มีวิวัฒนาการอารยธรรมมาแล้ว

5 กระบวนทรรศน์ กล่าวคือ 1) กระบวนทรรศน์ดึกดำบรรพ์ 2) กระบวนทรรศน์โบราณ 3) กระบวนทรรศน์ยุคกลาง 4) กระบวนทรรศน์ยุคใหม่ และ 5) กระบวนทรรศน์หลังนวยุค (KirtiBunchua, 2002: 23-28) ซึ่งแต่ละยุคมีวิสัยทัศน์ทางปรัชญา ความขัดแย้ง และระบบระเบียบของตนเอง ดังนี้

ยุคดึกดำบรรพ์ (ก่อน ค.ศ.650) ผู้คนยุคนี้มีอภิปรัชญาว่าจักรวาลเป็นกลีภพ มีเหล่าเทพีและเทพเจ้าดูแลปรากฏการณ์ธรรมชาติแต่ละอย่าง กระแสอารยธรรมหลักแห่งยุคจึงเป็นการเช่นสร้างบุชาเทพและเทพีประจำธรรมชาติด้วยการฆ่ามนุษย์มานารูปแบบ โหราศาสตร์ทำหน้าที่ชี้แนะหลักการและวิธีการบุชาแบบต่าง ๆ ระเบียบโลกในยุคนี้เป็นโครงสร้างเรียบง่าย เทพเจ้าครองโลก ตัวแทนเทพเจ้าครองมนุษย์ การปะทะทางอารยธรรมในยุคมีประปรายในรูปของการต่อสูระหว่างเผ่าเพื่อความอยู่รอด

ยุคโบราณ (ก่อน ค.ศ.650 - ค.ศ.529) ผู้คนยุคนี้มีอภิปรัชญาว่าจักรวาลเป็นเอกภพมีระบบระเบียบเป็นเครือข่ายกำกับธรรมชาติอยู่ นักปรัชญากรีกพยายามหากฎเกณฑ์ในธรรมชาติ แอร์เนกซอร์กอร์ส (Anaxagoras) พบว่า จิตเป็นศูนย์กลางของทุกสิ่ง เอ็มพิเดอคลีส (Empedocles) พบว่า ดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นธาตุพื้นฐานของธรรมชาติ แอร์เรสทาเทิล (Aristotle) พบเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างธรรมชาติ สมอ และภาษา ในยุคเดียวกันนี้เองศาสนาพุทธ (Buddhism) เกิดขึ้นในอินเดีย ลัทธิเต๋า (Tao) เกิดขึ้นในจีน กระแสอารยธรรมหลักแห่งยุคคือการแสวงหากฎเกณฑ์เอกภพและสังคมเพื่อชีวิตและสังคมที่ดีขึ้น ในยุคนี้มีการปะทะทางอารยธรรมในเชิงอุดมคติทางปรัชญา ในกรีกมีการต่อสู้อย่างต่อเนื่องระหว่างกลุ่มปรัชญาคลาสสิก ผู้เชื่อว่าจักรวาลเป็นเครือข่ายที่มีระบบระเบียบ ผู้ปกครองต้องการกฎเกณฑ์สากลนั้น กับกลุ่มชาฟิสต์ผู้เชื่อว่าไม่มีเครือข่ายจักรวาลหรือกฎจักรวาลใด อำนาจอยู่ที่ผู้ปกครองเท่านั้น ทั้งสองกลุ่มต่างต่อสู้กันเพื่อแย่งชิงศรัทธาจากผู้นำและประชาชน ในอินเดียมีการแข่งขัน

อย่างรุนแรงระหว่าง ลัทธิทั้งหกผู้เชื่อว่าความบริสุทธิ์เกิดขึ้นได้โดยการไม่ทำอะไรเลย กับพระพุทธรูปเจ้าผู้เชื่อว่าความบริสุทธิ์เกิดขึ้นได้ด้วยกระบวนการแห่งความเพียรและปัญญา พระพุทธรูปเจ้าได้รับความเชื่อถือศรัทธามากกว่า จึงถูกปองร้าย ถูกลอบปลงพระชนม์ และถูกว่าร้ายต่าง ๆ นานา แต่พระองค์ก็ทรงผ่านพ้นภัยทั้งหมดและสถาปนาพระพุทธศาสนาได้อย่างมั่นคง

ยุคกลาง (ค.ศ.1- ค.ศ.1600) ผู้คนยุคนี้มีอภิปรายกันว่าจักรวาลถูกสร้างและปกครองโดยพระเจ้าหนึ่งเดียว ศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลามเกิดขึ้นในตะวันออกกลาง กระแสอารยธรรมหลักแห่งยุคคือการหลังศรัทธาและความเชื่อฟังผู้นำทางศาสนา แต่ละอาณาจักรแข่งขันกันแสดงศรัทธาต่อพระเจ้าด้วยการสร้างมหาวิหารใหญ่ และขยายอาณาจักรเพื่อประกาศศาสนา ศาสนจักรและอาณาจักรได้ร่วมมือและสนับสนุนกันและกันอย่างใกล้ชิด ในยุคนี้มีการปะทะทางอารยธรรมสองชุดใหญ่ ซึ่งเป็นการต่อสู้แห่งศรัทธา คือ 1) การปะทะระหว่างอารยธรรมคริสต์กับวิทยาศาสตร์ และ 2) การปะทะระหว่างอารยธรรมคริสต์กับอารยธรรมอิสลาม เกิดสงครามครูเสดต่อเนื่อง 9 ครั้งในปี ค.ศ.1095-1099, 1147-1149, 1187-1192, 1202-1204, 1217-1221, 1228-1229, 1248-1254, และ 1284-1285 ทหารและประชาชนจำนวนมากเสียชีวิต พัฒนาการทางความรู้หยุดชะงัก อันนำมาซึ่งความกังขาของประชาชนต่อความคลั่งพระเจ้าและศาสนาอย่างกว้างขวาง (Wikipedia, 2014)

ยุคใหม่ (ค.ศ.1600- ค.ศ.1950) ผู้คนยุคนี้มีอภิปรายกันว่าจักรวาลเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติกำกับโดยกฎธรรมชาติซึ่งมนุษย์สามารถเข้าใจได้ด้วยการสังเกตและการวิเคราะห์ ศาสตร์ต่าง ๆ ถูกพัฒนาตลอดยุคนี้ ความรู้ใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในยุคนี้ส่วนใหญ่มุ่งหวังพัฒนาความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นด้วยการบริโภคธรรมชาติ เทคโนโลยีถูกพัฒนาขึ้นมาเป็นเครื่องมือในการบริโภค กระแสอารยธรรมหลักแห่งยุคคือความมั่งคั่งและอำนาจ ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้า

ทางเทคโนโลยีถูกตั้งเป็นเกณฑ์วัดความเจริญ เกณฑ์นี้นำมาซึ่งการสถาปนาจักรวรรดินิยมล่าอาณานิคมไปทั่วโลก ในยุคนี้มีการปะทะทางอารยธรรมเพื่อความมั่งคั่งและความยิ่งใหญ่ ดังนี้ คือ 1) สงครามล่าอาณานิคม 2) สงครามโลกครั้งที่หนึ่ง 3) สงครามโลกครั้งที่สอง และ 4) สงครามเย็นระหว่างคอมมิวนิสต์และทุนนิยมซึ่งสงครามเหล่านี้ได้สร้างความหายนะให้แก่โลกมากที่สุด ในประวัติศาสตร์ ผู้คนถูกฆ่ากว่า 10 ล้านคน ทั้งความเสียหายต่อทรัพย์สิน และสภาพจิตใจของประชากรโลก สหประชาชาติจึงถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อหาทางพัฒนาสันติภาพโลกให้มั่นคง

หลังนวยุค (ค.ศ.1990 เป็นต้นไป) ผู้คนยุคนี้มีอภิปรายว่ากฎเกณฑ์เอกภพไม่สำคัญเท่าความสุขของมนุษย์และสันติภาพโลก สิทธิมนุษยชน คุณภาพชีวิต และสันติภาพโลกถูกยกขึ้นมาเป็นวาระแห่งโลก ในปี 1990 ประชาชนร่วมกันต่อต้านมหาอำนาจโดยการพังทลายกำแพงเบอร์ลิน เยอรมันตะวันออกซึ่งเป็นคอมมิวนิสต์ร่วมกับเยอรมันตะวันตกซึ่งเป็นประชาธิปไตย สงครามเย็นสิ้นสุดลง สหประชาชาติทำหน้าที่บริหารข้อตกลงระหว่างประเทศ กระแสอารยธรรมหลักแห่งยุคคือการพัฒนาสิทธิมนุษยชน คุณภาพชีวิต และสันติภาพโลก ในยุคนี้ มีการปะทะทางอารยธรรมบ้าง เพื่อเสรีภาพและคุณภาพชีวิตของมนุษย์ ประชาชนลุกขึ้นต่อต้านนักการเมืองที่คอร์รัปชั่น รัฐบาลที่ไร้ประสิทธิภาพ และระบบเศรษฐกิจการเงินที่ไม่เป็นธรรมไปทั่วโลก

2. เมื่อนำคำแนะนำและเหตุผลของฮันทิงตันในผลงาน “การปะทะทางอารยธรรมและการจัดระเบียบโลกใหม่” มาเทียบเคียงกับอารยธรรมตามกระบวนการทอร์น พบดังนี้ คือ

ประการที่หนึ่ง ฮันทิงตันแบ่งโลกออกเป็น 9 กลุ่มตามความแตกต่างทางศาสนา และเชื่อว่าผู้ที่ไม่ตระหนักในความเป็นจริงนี้จะตกไปสู่วังวนของความขัดแย้งไม่รู้จบ (Huntington, 1996: 309) แนวคิดและเหตุผลนี้ของฮันทิงตันเป็นกระบวนการทอร์นยุคกลาง โลกหลังนวยุคได้ก้าวไปไกลกว่ายุคศาสนาเป็นใหญ่

มากแล้ว หลังนวยุคประกอบด้วยศาสตร์หลากหลาย ทั้งวิทยาศาสตร์ ปรัชญา มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลสร้างอารยธรรมโลกใหม่ไม่น้อยไปกว่าศาสนาเลย ดังนั้น ฐานรากของอารยธรรมโลกหลังนวยุคประกอบไปด้วยสรรพศาสตร์รวมทั้งศาสนาด้วย ไม่ใช่เพียงศาสนาอย่างเดียวอย่างที่ฮันทิงตันเข้าใจ

ประการที่สอง ฮันทิงตันระบุว่า การปะทะทางอารยธรรมเป็นการปะทะที่ใหญ่ที่สุดในโลก การปะทะครั้งต่อไปจะเป็นการปะทะระหว่างศาสนาคริสต์กับศาสนาอิสลามซึ่งจะก่อให้เกิดสงครามครั้งใหญ่ที่สุดของโลก (Huntington, 1996: 207-210) แนวคิดและเหตุผลนี้ของฮันทิงตันเป็นกระบวนทรรศน์ยุคกลาง ซึ่งได้สร้างสงครามครูเสดหลายครั้งจนชาวโลกจำนวนมากหันหลังให้กับศาสนาและหวังพึ่งวิทยาศาสตร์ และพัฒนาจากอาณาจักรแห่งพระเจ้าไปสู่สังคมประชาธิปไตยแทน การรื้อฟื้นกระบวนทรรศน์ยุคกลางขึ้นมาในโลกหลังนวยุคก็เสมือนการพยายามปลุกแรงแทนชาตินี้ให้ตื่นขึ้นมา อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งที่ไม่จำเป็นบ้างประปราย แต่ไม่อาจเป็นความขัดแย้งใหญ่ได้เพราะอารยธรรมโลกได้พัฒนาผ่านเลยกระบวนทรรศน์นั้นมาแล้ว โลกหลังนวยุคมีกระบวนทรรศน์และวิถีทางของตนเองซึ่งมีบริบทต่างจากยุคกลางมาก

ประการที่สาม ฮันทิงตันระบุว่า แรงขับที่สร้างความขัดแย้งในหมู่มนุษย์เป็นธรรมชาติของมนุษย์เองที่จะเกลียดชังกันเพื่อสร้างศัตรูและคู่แข่งเพื่อนิยามอัตติภาวะของกลุ่มตนให้แตกต่างจากกลุ่มอื่นเพื่อกระตุ้นกำลังใจในกลุ่ม (Huntington, 1996: 130) แนวคิดและเหตุผลนี้ของฮันทิงตันเป็นกระบวนทรรศน์ดึกดำบรรพ์ที่ผู้คนไม่ค่อยได้พบปะเผ่าอื่น ๆ เมื่อได้พบกันคราใดจึงต้องการจำแนกเผ่าพันธุ์ของตนให้แตกต่างจากเผ่าอื่นโดยใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ ช่วย การจำแนกความแตกต่างดังกล่าวสร้างความสัมพันธ์อันกระอักกระอ่วนระหว่างกันบ้าง แต่ในโลกหลังนวยุค ผู้คนได้แลกเปลี่ยนวัฒนธรรม สินค้า บริการ ความรู้ และความบันเทิงแก่กันและกันทั่วโลก ผ่านการคมนาคม การสื่อสาร

ออนไลน์ สื่อดาวเทียม และการค้าระหว่างประเทศต่างรู้จักซึ่งกันและกัน และเหตุการณ์ของกันดีมากกว่าทุกยุคในอดีต การจำแนกเผ่าพันธุ์จนเกิดความสัมพันธ์อันตึงเครียดไม่ใช่ปทัสสถานของยุคนี้ ดังนั้น ประชากรโลกหลังนวยุคไม่ได้แสวงหาศัตรูอย่างที่ฮันทิงตันเข้าใจ แต่แสวงหาพันธมิตรเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยี เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม

ประการที่สี่ ฮันทิงตันแนะนำว่า เพื่อการจัดระเบียบโลกใหม่ นานาประเทศที่ไม่ใช่กลุ่มตะวันตกควรร่วมมือกันทั้งทางทหารและทางเศรษฐกิจเพื่อถ่วงดุลกับกลุ่มประเทศตะวันตก แม้ว่าแต่ละประเทศจะมีความแตกต่างทางการเมืองและเศรษฐกิจ ความร่วมมือกันเป็นสิ่งจำเป็นเมื่อมีศัตรูเดียวกัน (Huntington, 1996: 185) แนวคิดและเหตุผลนี้ของฮันทิงตันเป็นกระบวนทรรศน์นวยุค การพยายามถ่วงดุลอำนาจโลกได้ก่อให้เกิดสงครามล่าอาณานิคม สงครามโลกสองครั้ง และสงครามเย็นอีกสองทศวรรษ กระทั่งประชากรโลกต้องการออกจากยุคแห่งหายนะดังกล่าว สหประชาชาติถูกจัดตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นหลักประกันสันติภาพโลก หลังนวยุค ประชากรโลกต้องการสันติภาพและความร่วมมือระหว่างประเทศ ไม่ใช่การถ่วงดุลอำนาจซึ่งได้พิสูจน์แล้วว่าไม่อาจสร้างสันติภาพได้ แม้คำแนะนำของฮันทิงตันดูเป็นหลักการที่ดีแต่ไม่มีประสิทธิผลในการสร้างสันติภาพโลก

ประการที่ห้า เพื่อการจัดระเบียบโลกใหม่ทุกศาสนาต้องแลกเปลี่ยนคุณค่าหลักร่วมกันเพื่อสร้างอารยธรรมสากลสำหรับมนุษยชาติ (Huntington, 1996: 320) คำแนะนำของฮันทิงตันนำไปสู่การจัดตั้งองค์การศาสนาโลกเพื่อสันติภาพ (World Religion for Peace: WfP) ซึ่งเห็นด้วยว่าความร่วมมือระหว่างศาสนาเป็นกุญแจสำหรับสันติภาพโลก (Kirti Bunchua, 2012: 118) นั่นเป็นการพยายามเอาบริบทของยุคกลางมาใส่ในแบบแผนของนวยุค แนวคิดนี้ได้รับการยอมรับและปฏิบัติตามอย่างกว้างขวางในหมู่ศาสนิกชนสายกลาง (Moderatism) แต่ในความเป็นจริง ผู้ที่สร้างปัญหา

ระหว่างศาสนาคือกลุ่มศาสนิกชนหัวรุนแรง (Fanaticism) ซึ่งยึดถือความเชื่อของตนอย่างเหนียวแน่นและปฏิเสธความเชื่ออื่นๆ ทั้งหมด ในขณะที่พวกศาสนิกชนอีกกลุ่มที่มุ่งรักษาคำสอนตามแบบแผนดั้งเดิม (Fundamentalism) อ้างความถูกต้องแห่งคำสอนสูงสุดและไม่ยอมรับคำสอนในศาสนาอื่นเช่นกัน ดังนั้น ความร่วมมือระหว่างศาสนาเป็นสิ่งที่ได้และได้ผลในกลุ่มสายกลาง แต่ไม่ได้ผลในหมู่ศาสนิกชนผู้มุ่งรักษาแบบแผนดั้งเดิม และศาสนิกชนหัวรุนแรง จึงไม่อาจเป็นหลักประกันแก่สันติภาพโลกได้

ประการที่หก อันที่จริงทศวรรษที่ผ่านมา ในอนาคตอันใกล้โลกจะประสบความยุ่งเหยิงจากความไร้ศีลธรรม จนเกิดสงครามใหญ่ขึ้น ทางเดียวที่จะป้องกันหายนะได้คือการจัดระเบียบโลกใหม่ (Huntington, 1996: 321) นั่นเป็นกระบวนทรรศน์ผสมผสาน ทั้งจากยุคดึกดำบรรพ์ ยุคกลาง และยุคใหม่ แต่ประวัติศาสตร์ได้ยืนยันว่า ยิ่งผู้นำหรือประเทศใดพยายามจะจัดระเบียบโลก โลกกลับยุ่งเหยิงและมีสงครามมากกว่าเดิม เช่น นโปเลียน (Napoleon) พยายามจัดระเบียบโลกใหม่ให้เป็นไปตามแบบแผนของฝรั่งเศสนำมาซึ่งสงครามทั่วยุโรป ฮิตเลอร์ (Hitler) พยายามจะจัดระเบียบโลกใหม่ให้เผ่าพันธุ์อารยันเป็นผู้ปกครองโลกก็นำมาซึ่งสงครามโลกครั้งที่ 2 สหรัฐอเมริกาพยายามจะจัดระเบียบโลกใหม่ เมื่อวันที่ 11 กันยายน 1990 ประธานาธิบดีจอร์จ บุช (George H.W. Bush) แถลงระเบียบโลกใหม่สองชั่วแ่สภาคองเกรส โดยให้สหรัฐอเมริกาทำหน้าที่เป็นตำรวจโลก สหประชาชาติทำหน้าที่เป็นศาลโลก และร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด (Wikipedia, 2013a) และได้รับฉันทามติอย่างชัดเจนให้ดำเนินการได้

ในขณะที่ระเบียบโลกใหม่ของสหรัฐอเมริกาได้รับการยอมรับด้วยดีในโลกตะวันตก แต่ผู้นำอื่นในโลกจำนวนหนึ่งไม่ยอมรับ กระทั่งวันที่ 11 กันยายน 2001 วันครบรอบ 11 ปีของการประกาศระเบียบโลกใหม่ของสหรัฐอเมริกา กลุ่มหัวรุนแรงอัลกออิดะห์

ถล่มดินแดนสหรัฐอเมริกาด้วยเครื่องบินจัมโบ้ที่กระหรวงกลาโหมสัญลักษณ์แห่งอำนาจ และที่ตึกเวิร์ลเทรด สัญลักษณ์แห่งเศรษฐกิจ ประชาชนผู้บริสุทธิ์ถูกฆ่ากว่า 3,000 คน รัฐบาลสหรัฐอเมริกาตกใจ คิดว่าอิสลามต้องการทำสงครามกับชาวคริสต์ จึงเรียกประชุมผู้นำประเทศทั้งเก่าและใหม่มารวมกันในโบสถ์ในวันแสดงความอาลัยต่อเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายและประกาศสงครามกับผู้ก่อการร้าย ทั้งบังคับให้ทุกประเทศเข้าร่วมกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง จะวางตัวเป็นกลางไม่ได้

แท้จริงแล้วการโจมตีครั้งนี้ไม่ใช่การปะทะระหว่างอารยธรรมคริสต์กับอารยธรรมอิสลาม แต่เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์ และมหาอำนาจที่ต้องการควบคุมบังคับมนุษย์ให้เป็นไปตามความต้องการของตน การต่อต้านการควบคุมเช่นนี้เกิดขึ้นมาในหมู่ชาวมุสลิมด้วยตัวเอง เช่นที่เกิดขึ้นในปรากฏการณ์อาหรับสปริงทั้งในตะวันออกกลาง และแอฟริกา ทั้งนี้ เพราะทุกกลุ่มล้วนมีศักดิ์ศรี ทุกประเทศไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ล้วนมีอธิปไตยที่ผู้อื่นใดจะละเมิดมิได้ไม่ว่าโดยกำลังทหาร หรือโดยอุดมการณ์ นอกจากองค์กรนานาชาติ เช่น สหประชาชาติ ที่ประเทศสมาชิกยินดีให้เข้าดูแลได้ในยามจำเป็น

ปัญหาของโลกอาจไม่ได้อยู่ที่ความแตกต่างระหว่างอารยธรรมอย่างที่เราเห็นกันแต่อยู่ที่ความพยายามที่จะทำให้ทุกประเทศในโลกเหมือนกันของผู้บางคน

3. เมื่อได้วิเคราะห์แนวคิดและเหตุผลของอันที่เห็นกับกระบวนทรรศน์ทางปัญญาแล้ว การวิจัยนี้ได้สังเคราะห์ปัจจัยหลักในการจรรโลงและรักษาสันติภาพโลกหลังยุค ดังนี้

ประการที่หนึ่ง แม้ว่ารากฐานอารยธรรมมนุษยชาติจะอยู่บนฐานปัญญาหลักคือ ปรัชญา ศาสนา และวิทยาศาสตร์ แต่ระบบปัญญาทั้งสามนั้นไม่ใช่เป้าหมายสุดท้ายของมวลมนุษย์ ระบบปัญญาทั้งสามเป็นไปเพื่อเป้าหมายเดียวกันคือสร้างความสุขแท้ให้แก่มนุษยชาติ หากพลาดเป้าหมายนี้ บางทีศาสตร์ทั้งสามนี้อาจปะทะกันเองก็ได้ ดังที่เคยเกิดขึ้นในยุคกลาง และ

ยุคใหม่ ดังนั้น ควรเข้าใจถึงแก่นอารยธรรมมนุษยชาติ ว่าเป็นความสุขแท้ โดยมีระบบปัญญาทั้งสามทำหน้าที่ สนับสนุน และมีระบบการเมืองที่ดี เศรษฐกิจที่ดี สังคม ที่ดี การศึกษาที่ดี สาธารณสุขที่ดี สิ่งแวดล้อมที่ดีเป็น บริบทอำนวยให้สัมฤทธิ์ผล นี่คือการสร้างอารยธรรม มนุษยชาติแห่งสันติภาพ

ประการที่สอง โลกควรจะไปพัฒนาไปในหน ทางแห่งสันติภาพตั้งแต่การกำหนดเกณฑ์การพัฒนา ให้ถูกต้อง กล่าวคือการพัฒนาโลกควรดำเนินไปตาม โมเดลดังนี้

ความเจริญ = ปัญญา (คุณภาพชีวิต+ระบบอันชอบ ธรรม+สันติภาพโลก) สุขแท้

ความเจริญที่แท้ย่อมเกิดมาจากปัญญาในการ พัฒนาคุณภาพชีวิตในโลกแห่งสันติด้วยระบบที่ชชอบ ธรรม เมื่อนั้นมนุษยชาติจะเป็นสุขตามสมควร และเมื่อ เป็นสุขโดยสมควรแก่ฐานะหน้าที่ ก็จะสามารถยกระดับ ทุกอย่างให้ดีขึ้นได้โดยง่าย เมื่อโลกดำเนินไปในทิศทางนี้ ช่วยกันพัฒนาองค์ประกอบแห่งความสำเร็จอย่างถูกต้อง นั่นคือความเจริญที่ถูกทางของอารยธรรมมนุษยชาติ

ประการที่สาม ปี 2000 องค์การอนามัยโลก ได้ประกาศให้คุณภาพชีวิตเป็นวาระแห่งโลก เกณฑ์ คุณภาพชีวิตที่รวบรวมได้จากทั่วโลกประกอบไปด้วย 1) คุณภาพความเป็นอยู่ 2) คุณภาพสติปัญญา 3) คุณภาพทางกายภาพ 4) คุณภาพที่ทำงาน 5) คุณภาพ สังคม 6) คุณภาพสาธารณะ 7) คุณภาพสิ่งแวดล้อม และ 8) คุณภาพความเจริญ การจะพัฒนาคุณภาพ ชีวิตของประชากรโลกให้ดีขึ้นได้นั้น ทุกประเทศต้อง เข้าใจเกณฑ์คุณภาพชีวิต นำไปปฏิบัติในทุกระดับ แล้ว ประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Wikipedia, 2008) นี่เป็นสิ่งที่ทุกชนชาติควรดำเนินการเพื่อถักสาน อารยธรรมแห่งความผาสุกแก่มวลมนุษยชาติ

ประการที่สี่ สหประชาชาติได้ประกาศเกณฑ์ การปกครองและการบริหารที่ดีที่รัฐบาลของทุกประเทศ

ควรถือปฏิบัติ กล่าวคือ 1) พยายามเพื่อจันทามติ เอกฉันท์ 2) เปิดให้มีส่วนร่วม 3) ปฏิบัติตามกฎหมาย 4) มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 5) มีผู้ รับผิดชอบเมื่อเกิดความเสียหาย 6) โปร่งใส 7) สนองตอบ ต่อเหตุการณ์ 8) มีความเสมอภาค (Wikipedia, 2013b) เพื่ออารยธรรมแห่งสันติภาพโลก ทุกประเทศควร นำหลักการปกครองและการบริหารที่ดีเหล่านี้ไปใช้ เป็นมาตรฐาน

ประการที่ห้า จริยธรรมแห่งมวลมนุษยเป็น รากฐานแห่งสันติภาพโลก แม้ความเชื่อจะเป็นเรื่องของ ปัจเจกชน แต่ทุกสังคมควรมีจริยธรรมสากลในการ อยู่ร่วมโลกด้วยในฐานะกฎแห่งกฎหมาย และจรรยาบรรณ วิชาชีพ จริยธรรมสากลคือมาตรฐานความประพฤติ ที่เป็นที่ยอมรับในทุกศาสนา ทุกประเทศ ทุกวิชาชีพ ซึ่งประกอบด้วย 1) ทุกคนมีหน้าที่ทำให้ตนและผู้อื่น เป็นสุขอย่างสมเหตุสมผล 2) ทุกคนมีหน้าที่ทำให้ตน และผู้อื่นเจริญด้วยสันติวิธี 3) ทุกคนมีหน้าที่ทำให้ตน และสังคมได้รับประโยชน์จริงในเวลาเดียวกัน เมื่อทำได้ดังนี้ มวลมนุษยพึงอยู่ร่วมกันด้วยความเจริญ อย่างสันติ

ประการที่หก รัฐและสังคมมีหน้าที่จัดระบบ การศึกษาแบบองค์รวมให้แก่สมาชิก ด้วยกระบวนการ เรียนรู้ที่ครบถ้วน กล่าวคือ 1) การเรียนรู้ด้วยประสาท สัมผัส 2) การเรียนรู้ด้วยการค้นคว้าพิจารณา 3) การ เรียนรู้ด้วยการเสวนา 4) การเรียนรู้ด้วยการสังเคราะห์ ประมวลผล 5) การเรียนรู้ด้วยการประเมินและพัฒนา 6) การเรียนรู้ด้วยอัจฉริยภาพ หากจัดระบบการศึกษา ที่ครบถ้วนเช่นนี้ พัฒนาการแห่งกระบวนการตรรกะทาง ปัญญาจักงอกงาม

กิจเหล่านี้เป็นวาระการพัฒนาโลกเพื่อความ เจริญอย่างสันติและคุณภาพชีวิตมนุษย์ที่เจริญอย่าง สบสุข

อภิปรายผล

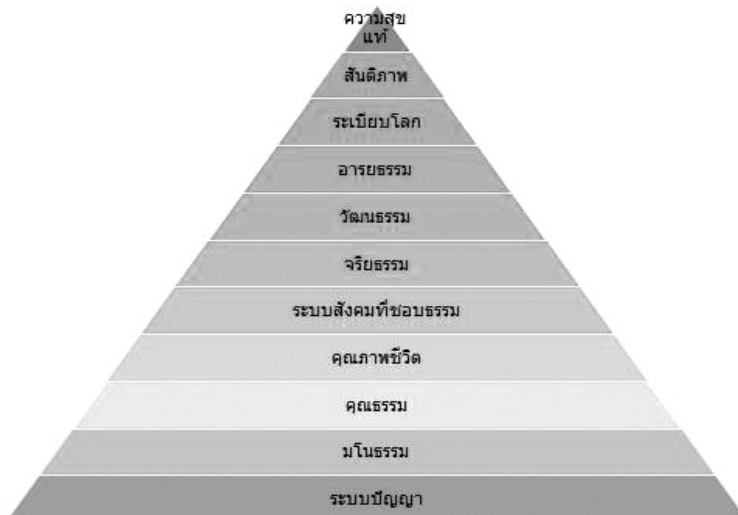
การวิจัยนี้เป็นมุมมองทางปรัชญาที่มอง

มนุษยชาติ อารยธรรม ความขัดแย้ง และการสร้างสันติภาพอย่างรอบด้าน โดยวิเคราะห์เหตุผลของแฮมมวล์ ฮันทิงตัน ที่เตือนชาวโลกว่าจะเกิดสงครามใหญ่ที่ทำลายมนุษยชาติมากที่สุด และให้เร่งจัดระเบียบโลกใหม่ เพื่อความเจริญแห่งมวลมนุษยทั้งหลาย

ฮันทิงตัน แบ่งโลกออกเป็น 9 อารยธรรมตามความแตกต่างทางศาสนา และห่วงกังวลว่าจะมีการปะทะระหว่างอารยธรรมเกิดขึ้นซึ่งจะทำให้โลกหายนะใหญ่ ความคิดนั้นเป็นกระบวนทรรศน์ยุคกลางที่ทำให้เกิดสงครามครูเสดซึ่งโลกพัฒนาผ่านเลยมาแล้วจึงไม่ใช่เหตุผลเพื่อสร้างสันติภาพโลกหลังนวยุค ฮันทิงตันแนะนำด้วยว่าประเทศผู้นำทั้งหลายจะต้องพัฒนาความแข็งแกร่งทางทหาร การเมือง เศรษฐกิจ และการจัดการเพื่อจะได้มีกำลังนำอารยธรรมโลก ถ่วงดุลอำนาจ และจัดระเบียบโลกใหม่ ความคิดนั้นเป็นกระบวนทรรศน์นวยุคที่ก่อให้เกิดสงครามล่าอาณานิคม สงครามโลกครั้งที่ 1 สงครามโลกครั้งที่ 2 และสงครามเย็นมานานแล้ว จึงไม่ใช่เหตุผลเพื่อสันติภาพโลกหลังนวยุค ฮันทิงตันพยายามกระตุ้นให้ทุกศาสนาร่วมมือกันสร้างอารยธรรมโลกใหม่ ความคิดนี้แม้จะเต็มไปด้วยความหวังดี แต่ก็เป็นควันทรงจากกระบวนทรรศน์ยุคกลาง บริบทของโลกหลัง

นวยุคมีคุณค่าหลากหลายมากกว่าศาสนา การรวมอำนาจศาสนาจึงยังไม่ใช่หลักประกันสันติภาพในโลกหลังนวยุค ดังนั้น คำแนะนำของฮันทิงตันในหนังสือ *การปะทะทางอารยธรรมและการจัดระเบียบโลกใหม่* ไม่เหมาะสมสำหรับการสร้างสันติภาพโลกหลังนวยุค

งานวิจัยนี้ยังพบอีกว่า โลกปัจจุบัน ศาสนาไม่ใช่รากเหง้าของอารยธรรมเช่นยุคกลาง ปัจจุบันระบบปัญญาเพื่อความสุขแท้คือรากฐานของอารยธรรมทั้งหลาย ด้วยปัญญามนุษย์จึงมีมโนธรรมในใจ เมื่อมีมโนธรรมในใจจึงมีคุณธรรมในพฤติกรรม เมื่อมีคุณธรรมระดับใดก็จะดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพตามนั้นมีคุณภาพเพียงไรก็จะสร้างระบบต่าง ๆ ในสังคมตามเกณฑ์คุณภาพที่ตนมี เมื่อจัดระบบสังคมอย่างไรก็จะพยายามมีจริยธรรมตามเกณฑ์นั้น เมื่อมีจริยธรรมเป็นมาตรฐานก็จะหล่อหลอมกลายเป็นวัฒนธรรมสังคม วัฒนธรรมการปฏิบัติของทุกวงการรวมกันกลายเป็นอารยธรรม การอยู่ร่วมกันระหว่างอารยธรรมคือระเบียบโลก ระเบียบโลกที่ชอบธรรมย่อมเป็นไปเพื่อสันติภาพโลก สันติสุขที่บริบูรณ์ย่อมนำมาซึ่งความสุขแท้ต่อทุกคน ซึ่งถอดออกมาเป็นอนุสาวรีย์แห่งความเจริญของมนุษยชาติได้ดังนี้

ภาพที่ 1 อนุสาวรีย์แห่งความเจริญของมนุษยชาติ

แม้โลกจะพัฒนามาหลายยุคด้วยหลายเกณฑ์ผ่านหลายกระบวนการ แต่ล้วนมีเป้าหมายเดียวกันคือเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี เพื่อสังคมที่ชอบธรรม และเพื่อโลกที่สันติสุข ช่วงใดที่มนุษย์มีปัญหามาก คุณธรรมก็จะสูง การพัฒนาที่สำเร็จผล มีความสุขมาก ช่วงใดที่มนุษย์มีปัญหาบ่อยด้วยคุณธรรม การพัฒนาที่สำเร็จผลน้อย ด้วยความสุข ปัญญาและคุณธรรมจึงเป็นหัวใจสำคัญของอารยธรรมโลกแห่งความเจริญและสันติภาพ ระบบปัญญาและคุณธรรมแต่ละยุคได้หล่อหลอมเป็นกระบวนการ กระบวนทรรศน์ได้สานสร้างอารยธรรมอารยธรรมได้สร้างรูปแบบการดำเนินชีวิต การอยู่ร่วมกัน และระบบระเบียบสังคมนานาประการ ในการจัดระเบียบสังคมโลกต้องใช้สรรพศาสตร์เพื่อผสานสรรพคุณค่าเข้าด้วยกันให้กลมกลืนในชีวิตจริง ด้วยเหตุนี้ กระบวนทรรศน์หลังนวยุคจึงเกิดขึ้น

กระบวนทรรศน์หลังนวยุคสายกลางเป็นระบบปัญญาและคุณธรรมล่าสุดของมนุษยชาติ เน้นความเป็นเอกประสงค์เพื่อคุณภาพชีวิตและสันติสุขโลกอย่างแท้จริง โลกกำลังก้าวเข้าสู่กระบวนทรรศน์หลังนวยุค

มากขึ้นโดยลำดับ ควรอย่างยิ่งที่ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และนักวิชาการทั้งหลายจะได้ศึกษาและขยายผลระบบปัญญาหลังนวยุคสายกลางให้กว้างขวางยิ่งขึ้นไป เพื่อประโยชน์สุขแก่ตนและโลกสืบไป

ข้อเสนอแนะ

เพื่อโลกที่สงบสุขยิ่งขึ้นสถาบันต่างๆ ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยกระบวนการทรรศน์หลังนวยุค และการพัฒนาอารยธรรมโลกเพื่อความเจริญอย่างสันติให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เช่น ทิศทางการพัฒนาโลกเพื่อความเจริญอย่างสงบสุข การสร้างสังคมแห่งคุณธรรม การผสานคุณค่าสากลเพื่อป้องกันความขัดแย้ง

โลกเป็นกระแสแห่งปรากฏการณ์ที่ไม่หยุดนิ่ง จึงสามารถปรับเปลี่ยนให้ดีขึ้นได้ ซึ่งจะดีขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับปัญญาของมวลมนุษย์ที่จะพัฒนาอารยธรรมของตนเอง อารยธรรมที่ดีต้องสามารถยกระดับคุณภาพชีวิต ระบบที่ชอบธรรม ควบคู่ไปกับการสร้างสันติภาพโลกเพื่อความสุขแท้เท่าที่เป็นไปได้สำหรับมนุษยชาติ

บรรณานุกรม

- Berman, Paul. (2003). **Terror and Liberalism**. W Norton & Company.
- Edward Said. (2013). **The Clash of Ignorance**. (Online). Retrieved December 17, 2013 from <http://www.thenation.com/article/clash-ignorance#>
- Fox, J. (2005). **Paradigm Lost: Huntington's Unfulfilled Clash of Civilizations Prediction into the 21st Century**. International Politics.
- Kirti Bunchua (2002). **Saint John Philosophy and Religion**. Bangkok: Saint John University
- _____. (2012). **Ethical Training Problem in Thailand and the Solution**. Bangkok: The Ethics and Religion Committee, Senate Thailand.
- Huntington, Samuel P. (1996). **The Clash of Civilization and the Remaking of World Order**. New York: Simon & Schuster.
- The New York Times. (2008). **Samuel P. Huntington of Harvard Dies at 81**. (Online). Retrieved December 27, 2008 from <http://www.nytimes.com>
- UN Documents. (2000). **Resolution adopted by the General Assembly**. Gathering a body of global agreements, Geneva.
- Wikipedia Encyclopedia. (2008). **Quality of Life**. (Online). Retrieved October 10, 2012 from www.wikipedia.org
- Wikipedia Encyclopedia. (2012). **Clash of Civilization**. (Online). Retrieved August 23, 2012 from [http://wikipedia.org/clash of civilization](http://wikipedia.org/clash%20of%20civilization)
- Wikipedia Encyclopedia. (2013e). **New World Order**. (Online). Retrieved July 29, 2013 from www.wikipedia.org
- Wikipedia Encyclopedia. (2013f). **Good Governance**. (Online). Retrieved August 3, 2012 from www.wikipedia.org
- Wikipedia Encyclopedia. (2014). **Crusades**. (Online). Retrieved February 17, 2014 from <http://en.wikipedia.org/wiki/Crusades>